

Izid volitve z listki je bil ta, da je bil izvoljen stari odbor. Predsednikom pa enoglasno tov. Gnus. Njegova oseba, oziroma njegova neumorna pridnost in delavnost nam jamčita, da se bo naše društveno življenje tudi vnaprej razcvitalo in zelenelo tako bujno, kakor je vzkliklo pod njegovim negovanjem, pod njegovo skrbno roko. Ko se še določi 25. marec kot dan za prihodnje zborovanje, zaključiti tov. predsednik izvrstno uspelo zborovanje.

Slov. učiteljsko društvo za marib. okoličje je imelo svoj letni občni zbor 8. prosinca t. l. v Narodnem domu v Mariboru. — Na novo pristopi k društvu tov. Julij Friedl iz Slivnice, kot gostinja je bila prisotna tov. Ivanka Samobor iz Ruš. — Po zdrav. predsednika. — Prečitane manj važnih dopisov. — Poročilo načelnikovo. Društvo ima 53 moških in 27 ženskih članov, ter 3 častne članke; skupno torej 83 članov. V preteklem letu so bila štiri zborovanja. Najvažnejši sklepi pri teh zborovanjih so bili: 1. Plačevanje članarine po čeku. 2. Razsodišče pri nesporazumnosti med tovariši. 3. Ljudstvo naj se pouči po učitelstvu, da davki v finančnem načrtu ne zadenejo kmeta. 4. Drag. doklada za leto 1914 naj se razdeli po številu službenih let. — Žalostno je bilo poročilo blaginika. Zaostala udnina v zadnjih treh letih znaša 391 K 20 vin. Da se blagajno stanje zopet popravi, se določi dati vsem zaostalim dolžnikom termin plačevanja do 1. junija t. l. Kdor do tega časa ne plača dolg, se črta iz društva. — Na predlog tovariša Ivana Robnika se voli na vzklik zopet stari odbor. — Društvenemu odboru se dá naloga, izreči c. kr. okr. šolskemu nadzorniku g. Ivanu Dreflak na neosnovane napade napram njemu v časnikih v imenu društva popolno zaupanje. Tov. Kovačič vpraša tov. predsednika, ali se bode preostala vsota drag. doklade 1913 razdelila med one začasne učitelje, ki lani niso dobili doklade. Predsednik obljubi, da se bode o tem informalno in potem poročal. Tovariš Lichtenwallner (Ruše) predlaga za zborovanje v sušcu poročilo o uporabnosti Wdrovega »Moje prvo berilo« in Krulčeve Čitanke. Pri zadnjem zborovanju določena komisija obljubi to storiti. K.

Učit. društvo za ptujski okraj je imelo 8. jan. 1914 svoj občni zbor. Vkljub hudemu mrazu je bila udeležba povoljna. Toda žal, da so videti na naših zborovanjih skoraj vedno le isti obrazi. Vsi stanoviti stremijo za dobro organizacijo, zakaj le v skupnosti je moč. Velik del učitelstva pa se za svojo organizacijo niti ne zmeni. Kje je tukaj stanovska zavednost? Res se pripeti, da je ta ali oni istinito zadržan, udeležiti se zborovanja, toda enkrat ali dvakrat v letu pa bi mu vendar lahko prisostvovala vsaka tovarišica, vsak tovariš. Veliko je pa tudi takšnih, ki niti člani našega društva niso. Ali jim ni mar koristi, ki so jih lahko deležni kot udje? Zdi se, da niso vnieti za nikakšno nadaljno izobrazbo, drugače bi porabili vsako priliko, da si jo izpopolnijo. Zeleti bi bilo, da bi zavedne tovarišice in tovariši vplivali na brezbriznež ter jih pridobili za društvo. Vsi člani bi se pa tudi morali zavedati svoje dolžnosti glede društvene blaginje.

K društvu sta na novo pristopila tovariša Jančič Ivan od Sv. Marka in Ramšak Franc iz okoliške šole.

V začetku zborovanja se je z daljšim govorom spominjal predsednik Klemenčič prerano umrlega tovariša Kauklerja, kar so navzgoj stoji poslušali. Namesto venca na njegovo krsto je dalo društvo za obrambni kamen CMD. 20 K ter določilo, naj se ta vpiše na Kauklerjevo ime. Nato so se rešili dopisi ter podala poročila funkcionarjev. Blaginjičarka, tov. Luknarjeva, je bila zaradi dopusta odsotna. Odbor za leto 1914 se je konstituiral sledeče: Ogorelec Anton, predsednik; Gorup Josip, podpredsednik; Luknarjeva Marija, blaginjičarka; Kajnih Valentin, knjižničar; Šerona Vinko, pevovodja; Irena Kahlova, tajnica; Čeh Ivan, tajnik; Klemenčič Ivan, odbornik; Ivanjšič Ludvik, odbornik. Ker je dosedanji predsednik, tov. Klemenčič, zaradi preobilnih poslov odklonil zopetno izvolitev, se mu je tov. Ogorelec iskreno zahvalil za dosedanje društveno vodstvo. Nazadnje je sklenilo Učit. društvo za ptujski okraj soglasno, naj se zaradi nadprodukcije učiteljic žensko učiteljice v Mariboru zapre. C.

Književnost in umetnost.

Planinski koledar. Leto 1914. — Izdal in uredil Fr. Kocbek, nadučitelj v Gornjem Gradu, načelnik Savinjske podružnice S. P. D. — V. letnik. — Cena 1 K 70 v. — V Kranju 1913. Tiskala tiskarna »Sava« v Kranju. — Str. 134. — Priznani naš turist Kocbek je izdal že petič Planinski koledar, ki je po vsebini in obliki sličen svojim prednikom. — Specialna letošnja

vrednost je spis zdravnika dr. Demšarja »Zdravljenje bolezni v gorah«. — S Planinskim koledarjem bodo planinci brez dvoma zadovoljni.

Stoletnica carske javne knjižnice v Petrogradu. Carska javna knjižnica v Petrogradu slavi dne 28. t. m. svojo stoletnico, odkar je bila otvorenja. Ta knjižnica je za londonsko in pariško tretja največja knjižnica na svetu. V njej je nakopičenih tri in pol milijona knjig in dragocenih rokopisov. Med znamenitostmi, ki jih tu čuvajo, je zlasti omeniti rokopis najstarejšega ruskega letopisca meniha Nestora, Ostromirov evangelij, Luthrovo sv. pismo, molitvenik angleške kraljice Marije Stuart, dnevnik osvoboditelja Dunaja, poljskega kralja Jana Sobieskega, zbirka slik Petra Velikega, rokopisi slavnih ruskih pesnikov Puškina in Lermontova in razne druge znamenitosti.

Srednješolski vestnik.

Za šolsko telovadnico je najel c. kr. deželni šolski svet dvorano v »Trgovskem domu« v Gorici. Tam bo telovadba za gojence slovenske gimnazije in moškega učiteljstva.

Sokolska telovadba na Ruskem. Kakor je znano, je rusko naučno ministrstvo pred leti uvedlo v razne, zlasti pa srednje šole sistem sokolske telovadbe. Sokolska telovadba se je v polnem obsegu obnesla. Cela vrsta najuglednejših ruskih zdravnikov med njimi tudi dr. Zemackij, avtoriteta na polju šolske higiene, se je izrekla nad vse pohvalno o sokolskem telovadnem sistemu, ter izrekla željo, da bi se sokolska telovadba uvedla v vse ruske šole. Naučno ministrstvo se je odzvalo tej želji in je uvedlo sokolsko telovadbo kot obvezni predmet v vse državne srednje šole. — Na Ruskem torej uvajajo sokolsko telovadbo kot obvezen predmet v šole, pri nas na Slovenskem pa se šolske oblasti trudijo na vse načine, da bi preprečile, da bi naša mladina telovadila v sokolskih telovadnicah, ali pa obratno, da bi Sokoli telovadili v šolskih telovadnicah. — Pa pravijo tisti, ki sedaj pri nas vedre in oblačijo, da je pri nas doma kultura!

Politiški pregled.

* **Deželni zbori**, ki naj bi se prvotno sešli dne 20. t. m., bodo z ozirom na položaj v državnem zboru sklicani šele pozneje.

* **Nova odredb c. kr. naučnega ministrstva.** Ministrstvo za uk in bogočastje je v sporazumu z justičnim in notranjim ministrstvom izdalo sledečo odredbo glede poročnih oklicev: Na tiste dni, ki so bili prej prazniki, a so sedaj po novi cerkveni postavi za ljudstvo delavniki, naj se ne oklicuje, četudi cerkev te dneve še praznuje.

* **Madjari in Romuni** se pogajajo že več časa in Madjari bi Romune, ki sicer nimajo na Ogrskem niti trohice pravic, s kako malenkostjo potolažili, zato da bi njih poslanci v državnem zboru stopili na vladno madjarsko stran. Govore že o nekem sporazumu obeh narodov, kar je sicer še težko vzeti kot trdno resnico.

* **Izpremembe pri hrvaški vladi.** Kakor zatrjujejo, se že v nekaj dneh izvrši značilna izprememba v okrilju hrvaške vlade. Vsi trije oddelni predstojniki bodo odstopili, na njihovo mesto pa pridejo 3 poslanci hrvaško-srbske koalicije, in sicer bo imenovan posl. dr. Dušan Popović za šefa notranjega oddelka hrv. vlade, torej za podbana, posl. dr. Bogoslav Mažuranić za šefa naučnega oddelka, posl. dr. Aleksander Badaj za šefa pravosodnega oddelka.

* **Kardinali in škofje naj spravljajo svoje oporoke v Rimu.** Kardinal Merry del Val je po naročilu papeže pisal vsem kardinalom in škofom, da naj svoje oporoke spravljajo pri notariatu svete stolice. To pa zaradi tega, da ne bi pozneje nastali kakšni spori o pravilnosti teh oporok. Tudi se jih opozarja, da ne sestavijo kakih tajnih dokumentov, kar bi kasneje škodovalo cerkvi na ugledu. — Povod temu sklepu svete stolice je dala oporoka kardinala Rampolle, ki je nedavno tega umrl in za katerega oporoko se kregata dve ženski, ki se smatrata za dediče. Prva je ločena žena vojvode Campobello, ki je rodom kneginja Altieri, druga pa je sestra kardinala Rampolle, grofica Perrana, vdovela vojvodinja Campobello in tašča kneginje Altieri. Za izvršitelja svoje oporoke je imenoval Rampolla kardinala Puccinellija, ki ga pa je kratko pred smrtjo Rampolle zadela kap, in se mu še sedaj ne upajo povedati o smrti kardinala Rampolle.

Priporočajte in širite naš list!

Učiteljski konvikt.

Dar. G. Janko Česnik, trgovec z manufakturnim blagom v Lingarjevi ulici je daroval našemu društvu 25 K. Ko se temu vrlemu prijatelju učitelstva za to lepo darilo najtopleje zahvaljujemo, priporočamo p. i. učitelstvu njegovo trgovino iznova kar najtopleje. Svoji k svojim!

Prošnja. Šolska vodstva, ki imajo še lanske položnice za plačevanje letnine na razpolago, prosimo, da se jih letos poslužijo, da nam prihranijo stroške in delo.

Mladinskim spisom smo z novim letom znižali ceno na 1 krono. Za vse mladinske spise pa, ki so bili naročeni pred novim letom, velja še stara cena t. j. 1 K 50 v za knjigo. Le pridno jih naročajte, da bo več dohodkov za konvikt!

Kranjske vesti.

Prof. Vilibald Zupančič.

Dne 18. t. m. je po dolgotrajni bolezni umrl v Ljubljani v 72. letu svoje dobe šolski svetnik prof. Vilibald Zupančič. — Rajni Zupančič je bil rojen v Materiji ter se je po dovršenih srednješolskih študijah posvetil filozofiji. Kot suplent je služil na gimnaziji v Kranju, l. 1873. pa je bil imenovan za profesorja na ljubljanskem ženskem učiteljski, kjer je, in sicer na obeh oddelkih, poučeval večinoma pedagogiko. Šest let je bil okrajni šolski nadzornik za okraj Logatec, potem pa je opravljal isti posel 18 let v okrajih Ljubljana-okolica in Kamnik. V stalni pokoj je stopil l. 1907. ter je dobil ob tej priliki naslov šolskega svetnika. — Prof. Zupančič je bil veščak v svoji stroki, vreden in dober srčen učitelj, mož ljubeznivega značaja, simpatičen kakor malokdo, spoštovan in priljubljen v vseh krogih. Vzgojil je lepo število učiteljev in učiteljic, ki mu hranijo hvaležen spomin v svojih srcih. Kot nadzornik je bil učitelstvu prijatelj, tovariš in svetovalec, ki je s svojo socialno in strokovno izobrazbo pridobival vdanost in ljubezen, znal ceniti zasluge in zmožnosti ter zato umeval svoje odgovorne naloge tako, kakor malokdo pred njim in za njim in kakor jih umeva vedno manj tistih, ki jih nastavlja — politika! Puhloglava nadutost, brez značajnost in notorična nesposobnost nekaternikov dviga spomin na blagega poklopnega nadzornika Zupančiča visoko nad korumpiranost sedanjega sistema: spomin nanj živi v iskreni hvaležnosti naših src! Ave, anima pia!

— **Zavržena pritožba.** Naučno ministrstvo je zavrnilo pritožbo dež. šol. sveta glede na volitev zastopnikov učitelstva v mestni šolski svet ljubljanski. S tem je potrjen izid volitev v to šolsko korporacijo. Mandati zastopnikov učitelstva so v naprednih rokah. Zato pa je bila pritožba vložena, toda brezuspešno!

— **Gosp. deželni šolski nadzornik, dvorni svetnik Fr. Levec** je dobil daljši dopust in odide zaradi bolehnosti na jug. Njegove posle pri c. kr. deželnem šolskem svetu je prevzel g. ravnatelj Anton Černivec.

— **Ljubljanski učiteljsko društvo** bo imelo na Svečnico, dne 2. februarja, ob poldveh popoldne, v Učiteljski tiskarni, svoj redni letni občni zbor, z običajnim dnevnim redom. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani je imenoval izprašano učiteljsko kandidatino Marto Lapainetovo za brezplačno pomožno učiteljico na slovenski dekliški osemrazrednici pri Sv. Jakobu v Ljubljani. — C. kr. okr. šol. svet v Krškem je imenoval na mesto Josipine Simončičeve, ki je zaradi bolezni na dopustu, izprašano učiteljsko kandidatino Pavlo Moharjevo za suplentino na ljudski šoli v Trzinu.

— **Iz seje kranjskega dež. šolskega sveta** dne 8. jan. 1914. Imenovani so: Weis Alojzija za Rako, Polh Marija za St. Jernej, Kadunc Ivan za nadučitelja pri Sv. Gregorju, Ravninar Kristina za Sv. Križ pri Kostanjevici, Fabinc Franc za II. mestno deško ljudsko šolo v Ljubljani, Labernik Ignacij za I. mestno šolo v Ljubljani, Hladnik Marija za Kostanjevico, Cepuder Marija za Travo, Samec Franc za nadučitelja v Krko, Michler Ivan za Vrhniko, Levec Marija za Presko, Čermelj Kornelija za Cerklje na Dol., Javornik Jožefa se premesti na Kal pri St. Janžu, Sketelj Marija za Kolovrat, Cigoj Pavla za Koritnico, Jevnikar Lorenc za St. Vid pri Zatičini, Vohinc Edvard se premesti iz Cerklje na Dol. v Mengeš, Franc Kotnikovo ustanovo se podeli stud. vet. Jerini Francu. — Razširijo se šole: v Smihelju pri Žužemberku na dvorazrednico, na Sočažici na šestraz., v Mokronogu se ustanovi ena vzporednica. — Še enkrat se razpiše učno mesto pri D. M. v Polju, učiteljsko mesto v Toplicah pri Zagorju. —

Josip Schweiger, pravi učitelj na II. drž. gimn. v Ljubljani, se stalno namesti z naslovom profesor. — Učiteljski konvikt, ki uživajo drž. ustanove, se bodo morali zavezati, da bodo vsaj šest let služili kot učitelji na Kranjskem.

— **Naši deželni kristjani in ljubezen do bližnjega.** V »Zarji« čitamo: Prav zadnji čas so pričeli slovenski visokošolci močno agitacijo, pri kateri so se združili vsi, brez razlike naziranja in političnega prepričanja, da bi uredili podporniško akcijo za revne slovenske visokošolce. Kranjski deželni odbor tudi »podpira« slovenske visokošolce, in sicer tako izdatno, da mu je ostalo od proračunene svote za leto 1913. kron 2500. Ker ni bilo dovolj klerikalnih prosilcev, je ostala ta vsota nerazdeljena. Na svoji zadnji seji je sklenil deželni odbor, da nakloni ta preostanek Leonovi družbi, ki naj razdeli 2500 K med slovenske visokošolce, najbrže po svoji »previdnosti«. Leonova družba je znana stvena klerikalna organizacija in živa duša ni doslej vedela, da se peča tudi s podporami za revne visokošolce. Če bo res porabila Leonova družba ta denar za podpore visokošolcem, tedaj je brezdvomno, da bo popirala le dijakke klerikalce. Na kupe prošenj dobiva deželni odbor od revnih visokošolcev, pa jim podeljuje za vsako leto po 100 K podpore! Naš deželni odbor ne pozna drugih načel kakor stahkarske. Naj stradajo slovenski fantje v tujini, kaj zato, saj so naši deželni gospodari najboljši kristjani na vsem svetu in praktično izvršujejo ljubezen do bližnjega tako, da se gabi vsakemu poštenemu človeku. — Kdor pozna razmere, ne more dvomiti o resničnosti teh besed!

Štajerske vesti.

— **Iz Gomilkega** nam pišejo: Tukajšnje učitelstvo je priredilo dne 18. januarja t. l. s šolsko mladino »Pred vaškim znamenjem«, ljudsko igro v štirih dejanjih, ki jo je spisal naš stanovski tovariš Leo Pibovec v Jesenicah. Ta igra — tudi v vzgojnem oziru prav poučna — je sijajno uspela. Naš prostorni »Gasilni dom« je bil dupkoma poln. Vsi sedeži so bili naenkrat razprodani, dasi smo jih imeli 96 na razpolago. Mnogo udeležnikov se je moralo zadovoljiti s stojišči, četudi so plačali sedeže. Solarji so pa tudi igrali, da jih je bilo veselje gledati. Nastopali so neustrašno in sigurno, govorili izrazito ter svoje pogovore spremljali z značilnimi kretnjami, da se je vse občinstvo čudilo, kako je to s šolskimi otroki mogoče doseči. Posamezni prizori so provzročili bučen smeh, pri drugih pa so se mnogim poslušalcem solze iskale v oči. Splošni vtisk igre je bil izredno povoljen. Po igrokazu je še zapela šolska mladina pesmi »Jabolko« in »Zima« iz A. Kosijeve spevoigre »Letni časi«. Pri prvi pesmi so nastopile štiri »činke«, belo oblečene deklice. Z odrogega stropa pa so visele 4 krasna, rdečelčna jabolka. S hrepenečim pogledom so motrile deklice ta jabolka in zapela dvoglasno: O, jabolko, lepo rdeče, kako se mi ljubko smehljaš« itd. ter svoje občutke izražala tudi s primernimi kretnjami. Pri zadnji vrstici: »Če zdaj-le mi padeš v roko,« pa so res prestregle padajoča jabolka ter hlastno in z največjo slastjo vgriznila vanje. Med posetniki pa je ta ljubki prizor zbudil velik »halo«. Istotako je jako ugajala pesem »Zima«, ki so jo izvajali kaj ubrano skoro vsi učenci višje stopnje, sedeč na podnožnicah ob topli peči in opravljajoč običajna otroška dela v zimski dobi. Gmoten uspeh te prireditve je jako ugoden, še veliko večji pa moralni. — S čistim dobičkom bomo lahko popolnoma prenovili jubilejsko šolsko zgradbo — nabavljeno ob 40letnici vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I., kar bo stalo približno 90 K. Ostali dobiček pa se bo pridela jubilejskemu šolskemu skladu v prid tukajšnje šolske kuhinje, ki znaša z obrestmi vred 1175 K (Posojilnica na Vranskem). Vrhutega pa imamo še čez 100 K za tekoče potrebe šolske kuhinje v posojilnici v Braslovčah. Ta sklad je gotovo najlepši in najtrajnejši spomin na naše dosedaj s šolsko mladino prirejene veselice. — Tudi ta prireditve se je v vsakem oziru tako izborna obnesla, da se sme 18. januar tekoč. l. prišteti častnim dnevom v kroniki naše šole. — Nazadnje naj še omenimo, da se je sodelujoča mladost in sicer igralci kakor pevci po tej prireditvi v nekako priznanje izdatno pogostila. — Srčna hvala vsem posetnikom naše prireditve, zlasti se tistim, ki so s prostovoljnimi preplačili pospešili našo patriotično in dobrodušno namero.

— **Iz Slovenskih gor.** Šentlenarska dekanija in učitelstvo kot člani družbe sv. Mohora. Ravno zdaj bo znabiti zanimalo cenjene bralce »Učit. tovariša« zvedeti, koliko učiteljev, oziroma učiteljic šentlenarske dekanije šteje družba sv. M. svojim članom. Da jih prešteješ, ne rabiš vseh prstov obeh rok. No, štejmo! Sv.